

gre v izhodišču za vprašanja svetovnonazorske in politične narave. Raziskovalec do takšne teme po naravi stvari ne more zavzeti popolne distance in se osredotočiti zgolj na tehnično uporabo in primerjavo pozitivnopravnih pravil. Zato ima na voljo le dve možnosti: lahko bodisi razkrije svoja osnovna vrednostna izhodišča in na podlagi konsistentne kritike obstoječih rešitev oblikuje morebitne alternative, bodisi svojih vrednostnih preferenc ne razkrije, kar seveda ne pomeni, da te ne obstajajo. Flandrovo delo je eno redkih del v slovenskem pravnem prostoru, ki svoje vrednostno izhodišče pošteno in pogumno razkrije, kar je vredno priznanja in posnemanja.

Razen mestoma premalo koherentne in zgoščene obravnave in pomanjkljive sistematike (zlasti v drugem delu), je delo za slovenski pravni prostor zelo pomembno, saj predstavlja obsežno zbirko domačih in primerjalnopravnih dokumentov in sodne prakse ter kot tako pomemben prispevek k razumevanju pravno zapletenega in pojmovno še vedno ne-napolnjenega instituta. Na podlagi celovitega pregleda ameriške in evropske (točneje skupnostne) sodne prakse in njene precizne analize in kritike avtor pokaže, da so kljub *in abstracto* deklariranim spodbudam za uravnoteženje depriviligiranih skupin na konkretni ravni odločitve še vedno zelo konservativne in pozitivni diskriminaciji nenaklonjene. V tem kontekstu se dosedanje odločitve Ustavnega sodišča RS zdijo relativno napredne. Kljub temu bi bila prehitra in prepovršna ocena, da je takšna celotna slovenska ustavnopravna doktrina pozitivne diskriminacije. Morda je razlog za videz naprednosti prej v konservativnosti slovenske politične elite, ki izven ustavno zahtvanih dolžnosti, ne uzakonja vplivnejših pozitivno diskriminirajočih pravnih pravil, ali pa morda v neaktivnosti depriviligiranih skupin, ki slovenskega ustavnega sodišča doslej niso postavljale pred ravno težke odločitve.

Roman Vodeb

**Darja Kobal Grum, Janez Kolec, Nada Lebarič, Bojan Žalec:
Samopodoba med motivacijo in tekmovalnostjo – interdisciplinarni
pristop. Ljubljana: Študentska založba, zbirka Scripta, 2004
171 strani (ISBN 961-6446-76-2), 3.900 SIT**

Tisti, ki smo bolj ali manj vpeti v teorijo športa, smo z veliko ambicijo vzeli v roko knjigo z naslovom *Samopodoba med motivacijo in tekmovalnostjo* štirih avtorjev psihologinje Darje Kobal, sociologa Janeza Kolenca, defekotologinje Nade Lebarič ter filozofa Bojana Žaleca. Tekmovalnost je eden od vodilnih fenomenov športa in njegov glavni atribut. Brez tekmovalnosti ni športa – in brez tekmovalnosti tudi ni življenja, bi lahko filozofsko dodali.

Prav filozofski vidik, ki je prepleten z veliko psihologije tvoritveno vpelje bralca v knjigo. Bralec računa, da mu bodo s filozofske pozicije postavljena pametna vprašanja, ki ga bodo zmedla do te mere, da na koncu *edino dvom tisti, v katerega bralec definitivno ne bo dvomil*, vse ostalo, kar naj bi se navezovalo na *samopodobo, motivacijo in tekmovalnost*, pa bo bralec zaradi filozofije postavil pod vprašaj. Vendar se pričakovanje oz. bojazen prelevi v precej bolj prepričljivo dikcijo, ki je odprta na precejšnje število filozofov, ki so tako ali drugače oplazili tematizirana področja. Namesto *dvoma oz. spoznavne skepse* avtor filozofskega vidika smelo, vendar vseeno razsodno predlaga, kaj je v kontekstu *samopodobe, motivacije in tekmovalnosti* prav in kaj ne. Izhodišče filozofskega pogleda je seveda *etika*. Avtor v dispozitivu vpelje simpatičen pojem oz. koncept *idealne identitete* in v objemu »sodobnih filozofskih razprav« pravi, da je »*življenje po idealih lahko smiselno, ker je življenje, ki smo si ga sami zbrali ali pa zato, ker obstaja določeno soglasje, ubranost ali konsistentnost med osebinimi ideali in njenim značajem ter njenim načinom življenja...*«.

Kot filozof avtor na koncu preudarno simpatizira z znanostjo, in v dispozitivu zlije vodo na svoj filozofski mlin, ko pravi, da *znanost potrebuje filozofijo*, in celo, da *filozofija potrebuje znanost*. Zdi pa se, da je avtor v svojih traktatih mnogokrat mislil na *praktično »filozofijo«* (pod narekovaji) – torej na *ideologijo*, kakršna je npr. etika.

Videti je, da avtor celo preveč podlega etiki kot imperativu, ki je v svojih temeljih obrnjen proti tekmovalnosti. V svojem filozofskem vidiku se Žalec odloči za napotek češ, da (pretirana) tekmovalnost ni nič dobrega. Sociolog Kolenc nam v isti knjig v povezavi s kapitalizmom namiguje ravno nasprotno. Skozi sociološki vidik namreč dobimo občutek, da družbenega napredka ne bi bilo, če človek ne bi bil tako tekmovalen. Tekmovalnost je skozi sociološko analizo prepoznana kot kategorija napredka, ki ljudi vodi k boljšemu življenju.

Medtem ko nam filozof in sociolog vsak na svoj način namigujeta kako bi se bilo dobro znati v kontekstu tekmovalnosti, pa sta ženski avtorici Kobalova in Lebaričeva s tega vidika precej bolj zadržani oz. previdni. Psihološki vidik je konceptualno precej bolj podoben sociološkemu kot Žalecovi filozofski psihologiji. Avtorici podobno kot Kolenc ugotavljata kako je s *samozavestjo*, *motivacijo in tekmovalnostjo* pri slovenskih, srbskih in španskih študentih. Bralca najprej spreleti občutek, da je bilo v to psihološko-sociološko raziskavo vloženo veliko truda, vendar pa hitro postanejo aktualni tudi metodološki pomisleki. Združevanje študentov in študentk v enoten vzorec postane z metodološkega vidik problematično, če vemo, da so se določena vprašanja nanašala na telesne sposobnosti, šport in zunanji videz. Tukaj so razlike lahko zelo pomembne, in to ravno v kontekstu samopodobe, motivacije in tekmovalnosti.

Psihoanalitični vidik, ki je kot replika aktualen pri vseh treh vidikih, je v tem kontekstu še kako relevanten. Skozi psihološki vidik sta avtorici sicer opozorili, da so mnoge raziskave nakazale znatne razlike med moškimi in ženskami v kontekstu tekmovalnosti – jasno pa je tudi, da je ženska samopodoba v veliki meri narcistično strukturirana. Ravno koncept *narcizma* je tisti, s katerim bi bilo mogoče marsikaj interpretativnega povedati, še posebno v povezavi na *patološki narcizem*, ki ga je kot sociološki fenomen leta 1978 predstvil Christopher Lasch.

Kakorkoli že, knjiga bo dobrodošla za vse tiste bralce, ki bi radi kaj novega zvedeli o samopodobi, motivaciji in tekmovalnosti. Radikalnih novosti oziroma »drugačnosti« v knjigi sicer ni, kar niti ne moti, saj knjiga ne sodi med t.i. težka branja. Že to da zvelo nekaj novih socioloških in psiholoških dejstev oz. informacij nekaj šteje. Če pa bralca napodti k nadaljnjemu študiju in branju drugačnih strategij in konceptov razumevanja samopodobe, motivacije in tekmovalnosti pa toliko bolje.

Milan Hosta

ur. Niko Toš, Brina Malnar: Družbeni vidiki zdravja – sociološka raziskovanja odnosa do zdravja in zdravstva. Ljubljana : Založba FDV, IDV, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, zbirka Dokumenti SJM, 2002 239 strani (ISBN 961-235-110-4), 4.200 SIT

V času, ko smo mobilni, ne da bi obremenili telo, problematika zdravja postaja vse bolj aktualna. To je lahko znak ozaveščenosti posameznika ali pa ravno nasprotno – pomanjkljiva prilagoditev na spremenjene bivalne razmere. Lahko je znak odkrite skrbi pristojnih institucij, ali pa ideološko sprenevedanje in premeščanje družbene odgovornosti. Mar zdravje postane vrednota, šele ko ga izgubimo? Kaj sploh je zdravje ter kako ga obravnavati, da bomo čim bližje